

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

Kriz
Durumunda
Oyun

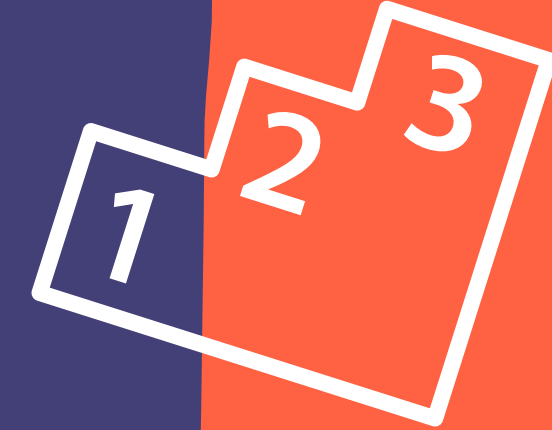

123

Oyun çocukların dilidir.

Çocuklar kaygı, sevinç, endişe, üzüntü gibi duyguları ifade etmek, sorular sormak ve bir anlatıyı yeniden şekillendirmek için hayali senaryolar kullanırlar. Bu hayali senaryolarda çocuklar; olayları yönlendirirler, kendilerini korkutan ve kaygılandıran durumların sonuçlarını değiştirebilirler veya bir soruna farklı çözümler bulabilirler. Oyun, mutlu ve sağlıklı çocuk gelişiminin önemli bir parçasıdır. Kriz durumlarında ise oyunun iyileştirici bir rolü vardır. Çocukların kaygı ve korkuları ile baş edebilmelerine, normale döndüğünü hissetmelerine, rahatlamalarına ve keyiflenmelerine yardımcı olur.

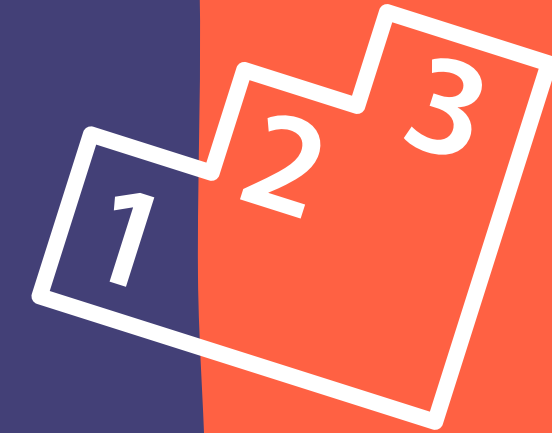
Uzun süre evde olmak; arkadaşlardan, aile üyelerinden, rutinlerden ve sevilen mekânlardan ayrı kalmak hepimiz için yeni bir durumdur. Oyun oynamak sadece çocukların değil, bizlerin de bu beklenmedik durumun neden olduğu kaygı, korku ve endişelerle uzlaşmamıza, bunların üstesinden gelmemize yardımcı olacaktır.

Oyun oynamak neden önemlidir?

Oyun oynamak çocukların:

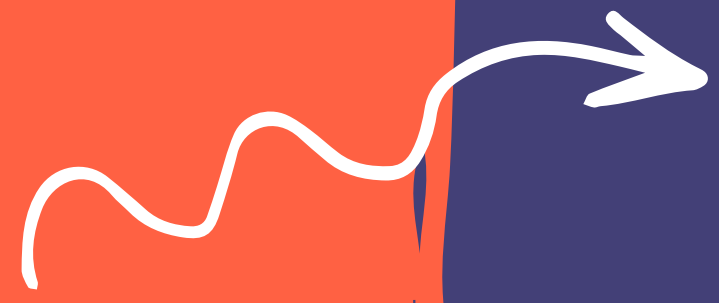
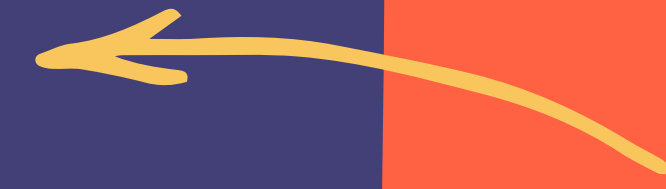
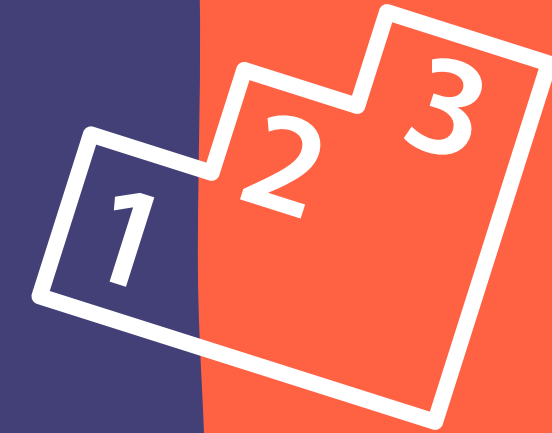
- Özgün düşünme, hayal kurma, problem çözme becerilerini geliştirir.
- Küçük çocukların yaparak ve konuşarak gelişmesine yardımcı olur.
Düşünmeyi öğrenmelerini sağlar.
- Neler olup bittiğini kavramalarına; dolayısıyla sizin de çocuğunuzun olayları ve durumları nasıl anlamlandırıldığını görmenize katkı sağlar.
- Oyun oynarken duygularını sergilemelerine, böylelikle onlarla uzlaşmalarına ve onlar üzerinde kontrol sahibi olmalarına yardımcı olur.
- Başkalarına ve kendilerine zarar vermeden öfke ve hayal kırıklığı gibi duyguları güvenli bir biçimde ifade etmelerini sağlar.
- Kendi güçlü yönlerini ve başa çıkma yeteneklerini geliştirmelerini sağlar.
- Duygularını içlerinde tutmak yerine dışa vurmalarına yardımcı olur.

Çocuğunuzla birlikte oyun oynamanız neden önemlidir?

Çocuğunuzla birlikte oyun oynamanız;

- aranızda güçlü bir bağ kurulmasına,
- içsel dünyasını daha yakından tanımanıza,
- kendini güvende hissetmesine,
- hangi alanlarda başarılı, hangi alanlarda desteklenmeye ihtiyacı olduğunu kavramanıza,
- neleri yapmaktan hoşlandığı ya da hoşlanmadığı konusunda fikir edinmenize,
- duygularını nasıl dışa vurduğunu görmenize katkı sağlar.

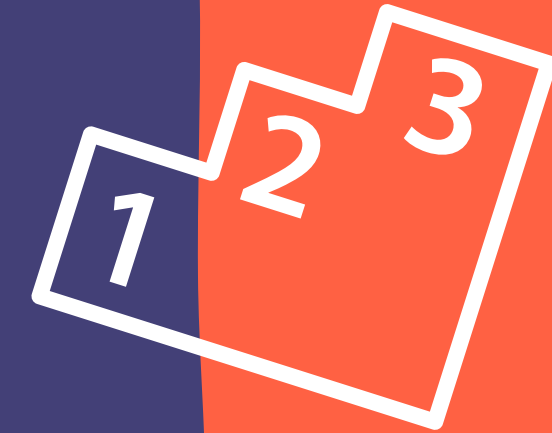

Çocuğunuzun oyununu nasıl destekleyebilirsiniz?

Birlikte oyun oynamayı hem sizin hem de çocuğunuz için rahatlatıcı ve eğlenceli bir rutin hâline dönüştürmeniz önemlidir. Ancak, çocuğunuzla oyun oynarken bir takım hususları da göz önünde bulundurmalısınız.

Çocuğunuzla oynamak için zaman ayırın.

Bu, tüm günü çocuğunuzla oyun oynayarak geçireceğiniz anlamına gelmemektedir. Çocuğunuzla oyun oynayacağınız zamanı ve süreyi onunla birlikte planlayın; acil bir durum oluşmadıkça da bu planınıza sadık kalın.

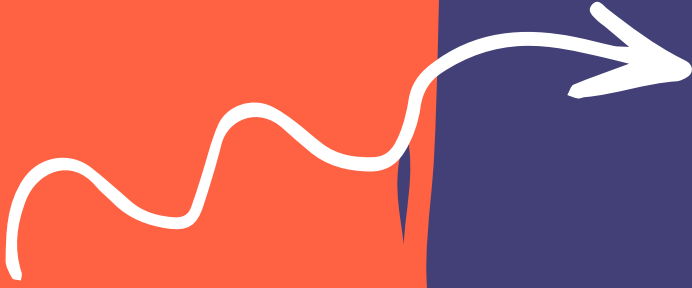
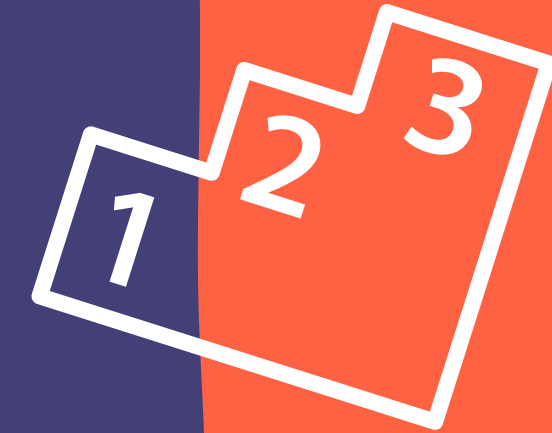

Çocuğunuzun oyun oynayabileceği bir alan oluşturun.

Çocuğunuz yalnız kalmak ya da tek başına oyun oynamak isteyebilir. Onun bu isteğine saygı duyun ve onun için bir oyun alanı oluşturun. Minder ve yastıklarla çevreleyerek evinizin bir köşesini onun oyun köşesi hâline dönüştürebilir ya da etrafını çarşaf ya da örtülerle kaplayarak masanın altını çocuğunuzun kendi başına kalabileceği ve oyun oynayabileceği bir yer hâline getirebilirsiniz.

Çocuğunuzun oyununu yönetmeye ya da yönlendirmeye çalışmayın.

Çocuğunuzun oyun oynamak için sizi davet etmesini bekleyin. Bu daveti kabul ettiğinizde bunun onun senaryosu olduğunu ve sizin bu senaryoya davetli olduğunuzu hatırlayın.

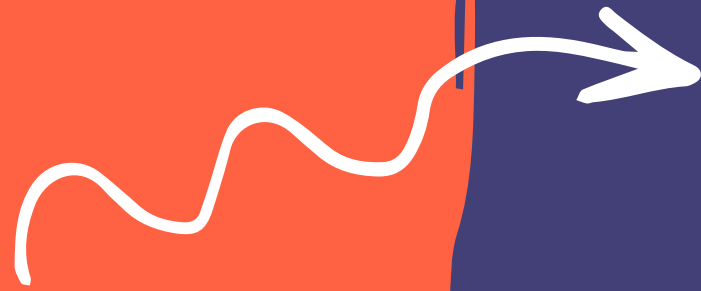
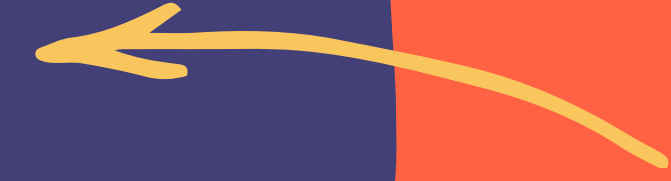
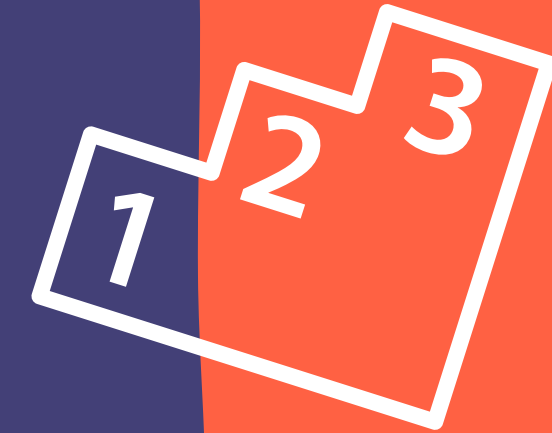
Çocuğunuzun oyununu bölmeyin.

Eğer çocuğunuz oyuna yoğunlaşmışsa, onun dikkatini dağıtmaktan kaçının. TV ya da bilgisayar açmayın, ona sorular sormayın ya da başka bir aktivite için oyununu yarıda bırakmasını istemeyin. Çocuğunuz kendi başına mutlu bir şekilde oynuyorsa, onu oyunuyla baş başa bırakın.

Oyuna katılmadan önce bekleyin, dinleyin ve gözlemleyin.

Çocuğunuzun oyununa dâhil olmadan önce biraz bekleyin. Onun neler yaptığını gözlemleyin. Sizin aniden onun oyununa katılmanız durumunda nelerin farklı olabileceği, oyuna gerçekten katılmanız gerekip gerekmediği hakkında düşünün. Çocuğunuz mutlu bir şekilde oynuyorsa ve sizin katılmanız durumunda oyunu bölünecek ise onun oyununu, o sizi davet edinceye kadar, dışarıdan seyretmeye devam etmeniz daha doğru olacaktır.

Çocuğunuz sizinle birlikte oynamak istediğini her zaman sözlü olarak ifade edemeyebilir. Bu talebini bazı hareketlerle ifade edebilir.

Örneğin;

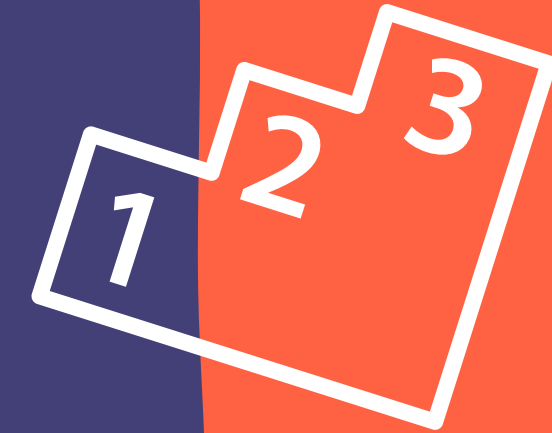
- karşınıza geçip komik yüz ifadeleri yapabilir,
- omzunuza dokunup kaçabilir,
- size sarılabilir,
- sizin yakınıınızda dolanmaya başlayabilir,
- dikkatinizi çekmek için rahatsız edici bir şeyler yapabilir,
- size göstermek için oyuncaklarını getirmeye başlayabilir.

Bu hareketlere karşı duyarsız kalmayın ve çocuğunuzun davetini kabul edin.

Oynarken çocuğunuzun hata yapmasına izin verin.

Çocuklar çoğu şeyi deneme yanılma yöntemini kullanarak öğrenirler.

Çocuğunuz deneme yaparken çeşitli hatalar yapabilir. Onun bir takım şeyleri kendi başına keşfetmesine, hata yapmasına izin verin. Onu yargılamayın ve kendisini başarısız hissetmesine neden olmayın. Onun fikirlerini ifade etmesine ve kendi yöntemiyle öğrenmesine müsaade edin.

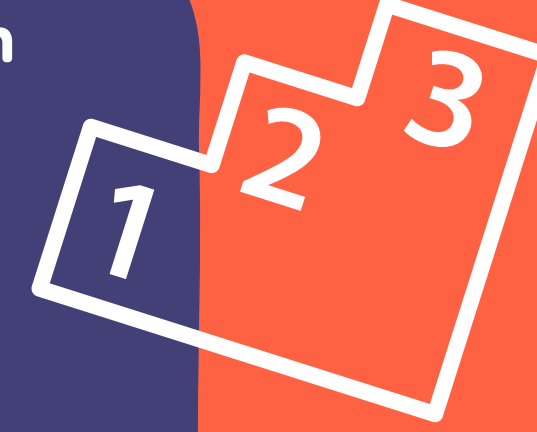
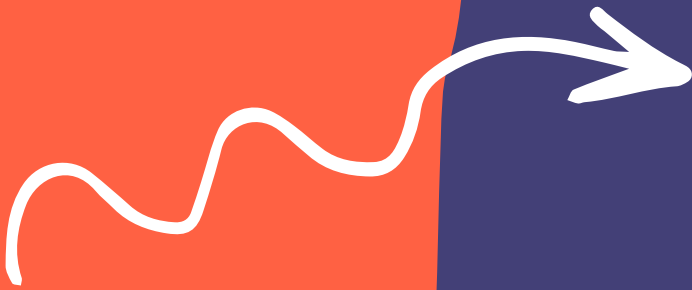
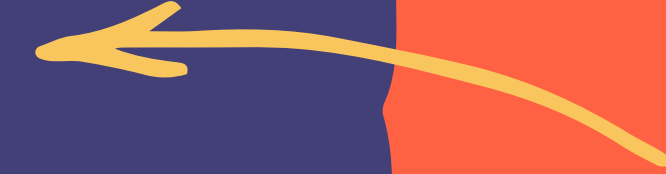

Her çocuğun kendine özgü bir hızda geliştiğini hatırlayın.

Her çocuk kendine özgüdür. Çocuklar bir takım becerileri kendi hızlarında ve farklı şekillerde geliştirirler. Çocuğunuzu başka çocuklarla karşılaştırmayın. Oyun oynarken yaptığı hataları düzeltmeye, oyundaki bir takım görevleri onun adına yerine getirmeye çalışmayın. Bu sizi sadece sinirlendirecek ve çocuğunuzun kendisini kötü hissetmesine neden olacaktır. Çocuğunuzun becerileri kendi hızında geliştirmesine izin verin.

Çocuğunuzun oyununun senaryosunu kendisinin yazmasına izin verin.

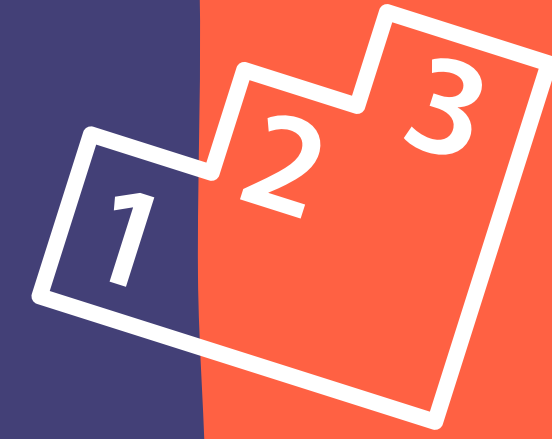
Çocuğunuzun oynamak için seçtiği konu ya da temaya kendisinin karar vermesini teşvik edin. Seçtiği konu ya da temanın can sıkıcı ya da onun için zor olduğunu düşünseniz de bunun onun oyunu olduğunu unutmayın. Özellikle içinde bulunduğumuz bu kriz durumunda çocukların oyunlarının temalarının bu durumu yansıtacak şekilde olması kaçınılmazdır. Çocuğunuz evde, televizyonda ya da internette duyduğu ya da gördüğü sahneleri (örneğin hastane koşulları, cenaze törenleri, sıkıntı içerisindeki insanlar, birbirine yardım eden insanlar vb.) içeren oyunlar oynayabilir; virüs, bilim insanları ya da ölüm gibi şeyleri temsil eden hayali karakterler oluşturabilir.

Bu tarz oyunlar;

- sizin çocuğunuzun nasıl hissettiğini ve bu durumla nasıl başa çıktığını anlamana,
- yanlış anladığı bir takım şeyleri (örneğin virüsün nasıl yayıldığı, salgının ne kadar süreceği gibi) tespit etmenize,
- hayat içerisinde karşılaşılabilecekleri zorluklarla baş etme yeteneğini geliştirmesine,
- bir şeylerin kendi kontrolü altında olduğunu hissetmesine,
- duygularını yönetmesine,
- zor bir durumun üstesinden gelmesine yardımcı olur.

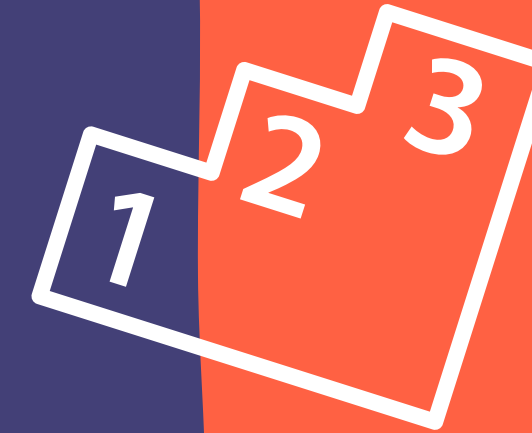
Sizce can sıkıcı, zor ya da yaşına uygun olmayan konular içeren oyunlar oynadığını fark ettiğinizde, oyundan sonra çocuğunuzla konuşun. Mevcut durumu daha iyi kavraması için yaşına uygun bilgi verin; sorduğu soruları gerçekçi, dürüst ve anlayabileceği biçimde cevaplayın. Onu rahatlatın ve kendini güvende hissettirin.

Evdeki her türlü malzemenin bir oyun materyali olabileceğini hatırlayın.

Oyun oynamanın oyuncaklar ya da farklı oyun materyalleri gerektirdiğini düşünebilirsiniz. Ancak, çocuklar onların hayal güçlerini ve becerilerini destekleyen birçok malzeme ile oynayabilirler. Kaşık, tencere, tava, çarşaf, yastık, mandal, tahta kaşıklar, atık malzemeler (kâğıt havlu ruloları, mukavva kutular, ambalaj kâğıtları vb.); onların çadırları, uçakları, arabaları, roketleri, raketleri, bagetleri olabilir. Birlikte mutfak aletlerinden kurduğunuz orkestrayla müzik yapabilir; mukavva kutuyu bir arabaya ya da eve dönüştürebilir; yastık ve çarşafı kullanarak bir çadır kurabilir; alüminyum folyolar ve kutuları kullanarak bir robot tasarlayabilir; plastik şişenin içini boncuklar ve ataşlarla doldurarak bir müzik aleti yapabilirsiniz.

Çocuğunuz bu malzemelerle oynamaya başlamadan önce oynayacağı malzemeleri yıkayın ve kurulaşın. Kırılabilir nesnelere oynayıp oynamayacağına siz karar verin. Bu nesnelere kırılmasının, zarar görmesinin ya da kirlenmesinin sizi rahatsız edip etmeyeceğini, çocuğunuza zarar verip vermeyeceğini düşünün. Özellikle etrafta küçük çocuklar var ise boğulma riskini artırabileceğinden, çocuğunuzun küçük nesnelere (boncuklar, küçük şişe kapakları, deniz kabukları vb.) yalnız başına oynamasına müsaade etmeyin. Keskin ve sivri köşeli nesnelere dikkat edin.

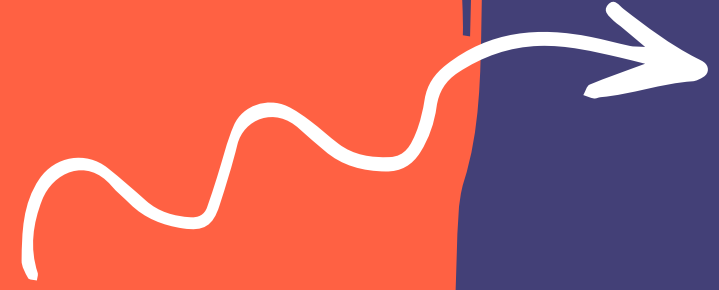
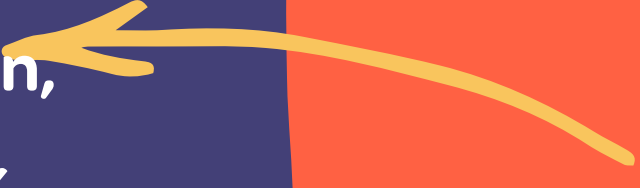

Çocuğunuz gürültülü ve dağınıklığa neden olan oyunlar oynadığında sakin olun.

Dağınıklık oyun oynamanın doğal bir parçasıdır. Özellikle evde çok fazla vakit geçirilmek durumunda kalındığı bu dönemde, etraftaki dağınıklıkla ilgilenmek zor gelebilir. Önemli olan ev işleri ve aileniz arasında denge kurmaktır.

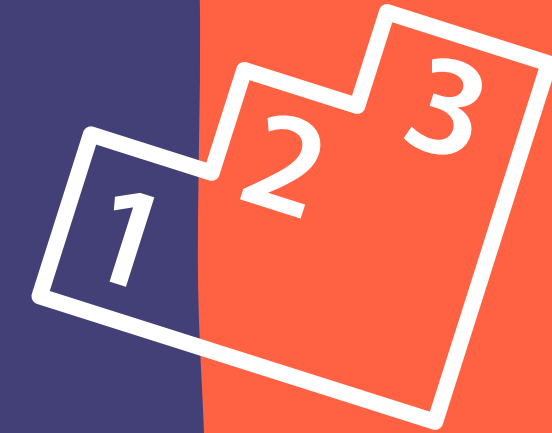
Çocuğunuzun oyun oynarken ıslanmasından ya da biraz dağınıklığa neden olmasından rahatsızlık duymadığınızı bilmesini sağlayın. Temizlik yaparken, kirli kıyafetleri ayırırken ve oyuncakları toplarken çocuğunuzdan size eşlik etmesini isteyin; evde nerelerin dağıtılmasına izin verdiğinizi ya da nerelerin dağıtılmasına izin vermediğinizi çocuğunuza açık bir şekilde anlatın.

Dağınıklığa neden olan oyunlar oynadığında çocuğunuzdan oynarken kirlenmesinden endişe duymayacağınız eski giysileri giymesini isteyebilir, oyun oynayacağı alanı eski gazetelerle ya da bir örtüyle kaplayabilir, suyla oynanan oyunlar için oyun alanı olarak banyoyu belirleyebilirsiniz.

Çocukların oynadıkları oyunlar birbirinden farklıdır; gürültülü ve yıkıcı ya da sessiz ve sakin olabilir. Çocuğunuz oyun oynarken bağırabilir, yüksek sesle şarkı söyleyebilir, gürültülü şekilde nesnelere vurabilir, bazı nesnelere gürültülü şekilde yere atabilir, yaptığı resimleri yırtabilir ya da oluşturduğu kuleleri yıkabilir. Bu tarz oyunların, özellikle içinde bulunulan kriz durumunda, çocuğunuzun içindeki endişe, hayal kırıklığı, kızgınlık gibi duyguları dışa vurma şekli olabileceğini göz önünde bulundurun.

Çocuğunuz yeteri kadar büyükse onunla gürültülü oyunlar oynamasının ne zaman uygun olduğu ve ne zaman sessiz olması gerektiği hakkında konuşun. Belirli bir süre sizin ve komşularınızın başa çıkabileceği kadar gürültü yapmasına izin verin ve bu süre dolduğunda gürültülü aletleri, oyuncakları ortadan kaldırması gerektiğini belirtin. Ona, kendisine, diğer insanlara ve evinize gereksiz yere zarar vermeden oynaması için yardımcı olmak istediğinizi ifade edin. Eğer bu tarz oyunların komşularınızı rahatsız edeceğine dair endişeniz var ise, onlarla konuşmalısınız. Bazı insanlar çocukların oyun oynadığını işitmekten hoşnut olabilirler, bazıları ise uyku gibi aktivitelerinin bölünmesinden rahatsız olabilirler. Her iki tarafında durumun farkında olması ve anlayış göstermesi önemlidir.

Çocuğunuzu kendi başına vakit geçirmesi ve oyun oynaması için teşvik edin.

Çocuğunuza tıpkı onun gibi sizin de zaman zaman sessizliğe ve yalnız kalmaya ihtiyacınız olabileceğini açıklayın. Farklı bir odaya geçemiyorsanız bile, aynı odada çocuğunuzun sessiz bir şekilde kendi başına oyun oynamayı öğrenmesine yardımcı olun.

Kaynakça

The Atlantic

Cray, K. (2020). How the Coronavirus Is Influencing Children's Play. Erişim Adresi: <https://www.theatlantic.com/family/archive/2020/04/coronavirus-tag-and-other-games-kids-play-during-a-pandemic/609253/> (Erişim Tarihi: 15.04.2020)

International Play Association (IPA).

International Play Association. (2020). IPA Play in Crisis: Support for Parents and Carers. Erişim Adresi: <http://ipaworld.org/resources/for-parents-and-carers-play-in-crisis/> (Erişim Tarihi: 15.04.2020)

EDUCATION.govt.nz.

Helping children and young people while they are learning at home. Erişim Adresi: <https://education.govt.nz/school/health-safety-and-wellbeing/pastoral-care-and-wellbeing/talking-to-children-about-covid-19-coronavirus/> (Erişim Tarihi: 15.04.2020)

